

Apostolische reis naar München, Altötting en Regensburg

Heilige Mis

Homilie

Plein voor het heiligdom, Altötting

Maandag 11 september 2006

*Dierbare medebroeders in het priesterambt en het bisschopsambt!
Dierbare broeders en zusters!*

In de eerste lezing, de responsoriezang en het evangelie van vandaag ontmoeten wij driemaal Maria, de moeder van de Heer, op steeds verschillende manieren, als biddende vrouw. In de Handelingen van de apostelen treffen we haar aan temidden van de gemeenschap van de leerlingen, die zich verzameld hebben in de zaal van het Laatste Avondmaal en de Heer aanroepen, die nu is opgestegen naar de Vader, opdat Hij Zijn belofte zal vervullen: "Gij zult over enkele dagen gedoopt worden met de heilige Geest" (Hnd 1,5). Maria leidt het ontstaan van de Kerk in gebed, zij is als het ware de biddende Kerk in eigen persoon. En zo staat ze, samen met de grote gemeenschap van heiligen, waarvan zij het middelpunt is, nog altijd voor God en bidt voor ons, bidt tot haar Zoon dat Hij de Kerk en de wereld opnieuw Zijn Geest mag zenden en het aanschijn van de aarde vernieuwen.

We hebben geantwoord op de lezing door samen met Maria de grote lofzang te zingen die zij heeft aangeheven toen Elisabet haar vanwege haar geloof zalig had geprezen. Die zang is een dankgebed, een gebed van vreugde om God, de lofprijzing voor Zijn grote daden. De teneur van dit lied wordt meteen met de eerste woorden gezet: 'Hoog verheft nu mijn ziel de Heer'. God verheffen, dat wil zeggen Hem ruimte geven in de wereld, in het eigen leven, Hem binnen laten in onze tijd en in ons

handelen – dat is het diepste wezen van het ware gebed. Waar God groot wordt, daar wordt de mens niet klein: daar wordt de mens ook groot en de wereld wordt licht.

In het evangelie richt Maria een bede tot haar Zoon, ten gunste van vrienden die in verlegenheid zijn. Op het eerste gezicht kan dit een heel menselijk gesprek tussen moeder en Zoon lijken, en het is zeker ook een gesprek vol diepe menselijkheid.

Maar Maria spreekt Jezus toch niet aan als eenvoudig een mens op wiens vindrijkheid en hulpvaardigheid ze wel kan rekenen. Ze vertrouwt menselijke nood toe aan Zijn macht, die menselijk kunnen en vermogen overstijgt. En zo zien we haar toch met Jezus in gesprek als biddende, als voorsprekende moeder. Het loont de moeite dieper door te dringen in dit evangelie: om Jezus en Maria beter te begrijpen, maar juist ook om van Maria de goede manier van bidden te leren. Maria richt geen echt verzoek tot Jezus; ze zegt alleen maar tegen Hem: “Ze hebben geen wijn meer” (Joh 2,3). Bruiloften in het Heilig Land duurden een hele week lang; het hele dorp nam eraan deel en zo werden er grote hoeveelheden wijn gedronken. Nu is het bruidspaar in verlegenheid en dat zegt Maria eenvoudigweg tegen Jezus. Zij vraagt niet om iets bepaalds, ze vraagt zeker niet dat Jezus Zijn macht gebruikt, een wonder doet, wijn produceert. Ze vertrouwt Jezus de zaak slechts eenvoudig toe en laat aan Hem over wat Hij er mee doet. Zo zien we twee dingen in de eenvoudige woorden van de moeder van Jezus: aan de ene kant haar liefdevolle zorg voor mensen, haar moederlijke oplettendheid, waardoor ze de nood van anderen waarneemt; we zien haar hartelijke goedheid en haar hulpvaardigheid. Naar deze moeder komen de mensen al generaties lang op bedevaart, hier in Altötting. Aan haar vertrouwen we onze zorgen, noden en problemen toe. De helpende goedheid van de moeder aan wie wij ons toevertrouwen – hier zien we die voor de eerste maal in de heilige Schrift. Maar naast dit eerste en ons allen vertrouwd aspect komt nog een tweede, dat wij gemakkelijk over het hoofd zien: Maria laat alles aan de Heer over. Zij heeft in Nazaret haar wil overgegeven aan Gods wil: “Zie de dienstmaagd

des Heren; mij geschiede naar uw woord” (Lc 1,38). Dat blijft haar grondhouding. En zo leert zij ons bidden: niet onze wil en onze wensen – hoe belangrijk, hoe redelijk die ook mogen zijn – tegenover God willen doorzetten, maar ze bij Hem brengen en aan Hem overlaten wat Hij gaat doen. Van Maria leren wij hulpvaardige goedheid, maar ook de deemoed en de edelmoedigheid om Gods wil te aanvaarden en Hem te vertrouwen, Hem te geloven, dat Zijn antwoord, hoe het ook uitpakt, het werkelijk goede voor ons, voor mij is.

Ik denk dat we de houding en de woorden van Maria zeer goed kunnen begrijpen; des te moeilijker valt het ons het antwoord van Jezus te begrijpen. De manier waarop Hij haar aanspreekt bevalt ons al niet: “Vrouw” – waarom zegt Hij niet: Moeder? Wel, deze manier van aanspreken brengt de plaats van Maria in de heilsgeschiedenis tot uitdrukking. Die wijst vooruit naar het uur van de kruisiging, als Jezus tot haar zal zeggen: Vrouw, zie daar uw zoon – zoon, zie daar uw moeder. Die manier van aanspreken wijst dus vooruit naar het uur waarop Hij die vrouw, Zijn moeder, tot de moeder van alle leerlingen maakt. En ook wijst deze manier van aanspreken terug naar het verhaal over de schepping van Eva. Adam, temidden van alle rijkdom van de schepping, voelt zich als mens alleen. Dan wordt Eva geschapen en nu heeft hij de gezellin gevonden waarop hij wachtte en die hij met het woord ‘vrouw’ aanduidde. Zo staat Maria als de nieuwe, de definitieve vrouw in het evangelie van Johannes, als de gezellin van de Verlosser, als onze moeder. De schijnbaar afwijzende manier van aanspreken drukt de grootsheid van haar blijvende zending uit.

Maar wat Jezus dan in Kana tot Maria zegt bevat ons nog minder: "Vrouw, is dat soms uw zaak?" Letterlijk staat er zelfs: "Vrouw, wat heb Ik met u te maken? Mijn uur is nog niet gekomen." Wij willen tegenwerpen: U hebt veel met haar te maken. Ze heeft U vlees en bloed gegeven, Uw lichaam. En niet alleen het lichaam; zij heeft U, met haar uit het hart voortkomend 'ja', in haar schoot gedragen en U met moederlijke liefde in het leven, in de gemeenschap van het volk Israël binnengevoerd. Als wij zo tegen Jezus spreken, zijn we al op weg om Zijn antwoord te begrijpen. Want dat alles moet ons in herinnering brengen dat er bij de menswording van Jezus twee dialogen plaats vinden, die bij elkaar horen, met elkaar versmelten en één worden. Ten eerste is er de dialoog die Maria heeft met de aartsengel Gabriël, waarin ze zegt: "Mij geschiede naar uw woord" (Lc 1,38). Maar er is een paralleltekst, om zo te zeggen een binnengoddelijke dialoog, waarover de schrijver van de Hebreeënbrief spreekt, als hij zegt dat de woorden uit Psalm 40 als het ware tot een gesprek tussen Vader en Zoon geworden zijn, waarmee de menswording een aanvang neemt. De eeuwige Zoon zegt tot de Vader: "Slachtoffers en gaven hebt Gij niet gewild, maar Gij hebt voor Mij een lichaam bereid. ... Hier ben Ik ... Ik ben gekomen ... om Uw wil te doen" (Heb 10,5-7; Ps 40,6-8). Het 'ja' van de Zoon, "Ik ben gekomen om Uw wil te doen", en het 'ja' van Maria, "Mij geschiede naar uw woord" – dit dubbele 'ja' wordt tot een enkel 'ja' en zo wordt het woord vlees in Maria. In dit dubbele 'ja' wordt de gehoorzaamheid van de Zoon belichaamd en schenkt Maria Hem met haar 'ja' het lichaam. "Vrouw, wat heb Ik met u te maken?" Wat ze ten diepste met elkaar te maken hebben, is dit tweevoudige 'ja', het samenvallen

waarvan tot de menswording leidde. Met Zijn antwoord verwijst de Heer naar dit punt van hun diepste eenheid en daar wijst Hij Maria op. Daar, in het gemeenschappelijke 'ja' op de wil van de Vader, ligt de oplossing. En naar dit punt moeten ook wij telkens terugkeren; daar vinden we het antwoord op onze vragen.

Van daaruit begrijpen wij nu ook de tweede zin van Jezus' antwoord: Mijn uur is nog niet gekomen. Jezus handelt nooit alleen uit zichzelf en nooit om bij anderen in de smaak te vallen. Hij handelt altijd vanuit de Vader, en juist dat verenigt Hem met Maria, want daar, in deze wilseenheid met de Vader, wilde ook zij haar bede neerleggen. Daarom kan zij, merkwaardigerwijs, na het schijnbaar afwijzende antwoord van Jezus, eenvoudig tot de bedienden zeggen: "Doet maar wat Hij u zeggen zal" (Joh 2,5). Jezus doet geen wonder, speelt niet met Zijn macht in wat eigenlijk een volkomen privé-aan gelegenheid is. Nee, Hij stelt een teken, waarmee Hij Zijn uur aankondigt, het uur van de bruiloft, het uur van de vereniging tussen God en mens. Hij 'maakt' niet zomaar wijn, maar Hij verandert de menselijke bruiloft in een beeld van het goddelijke bruiloftsfeest, waartoe de Vader door de Zoon uitnodigt en waarbij Hij alle goeds in overvloed schenkt, zoals wordt uitgebeeld door de overvloed van de wijn. De bruiloft wordt tot beeld van het ogenblik dat Jezus Zijn liefde tot het uiterste voert, Zijn lichaam laat doorboren en zich zo voor altijd aan ons schenkt, volledig één met ons wordt – bruiloft tussen God en mens. Het uur van het kruis, het uur dat de oorsprong is van het sacrament, waarin Hij zich werkelijk aan ons geeft met vlees en bloed, Zijn Lichaam in onze handen en in ons hart legt – dat is het uur van de bruiloft. En zo wordt op waarlijk

goddelijke wijze ook de nood van het ogenblik gelenigd en aan de aanvankelijke vraag overvloedig voldaan. Jezus' uur is nog niet gekomen, maar in het teken van de verandering van water in wijn, in het teken van de feestelijke gave, anticipeert Hij nu al op dit uur.

Zijn 'uur' is het kruis. Zijn definitieve uur is Zijn wederkomst. Op dit definitieve uur anticipeert Hij ook steeds in de heilige Eucharistie, waarin Hij immers nu reeds komt. En Hij doet het steeds opnieuw op voorspraak van Zijn moeder, op voorspraak van de Kerk, die Hem aanroept in de eucharistische gebeden: Kom, Heer Jezus! In het Hooggebed bidt de Kerk Hem steeds opnieuw om te anticiperen op dit uur – dat Hij nu reeds mag komen en zich aan ons schenken. Zo willen wij ons door Maria, door de genademoeder van Altötting, door de moeder van alle gelovigen, laten leiden naar Jezus' uur. Laten wij Hem bidden om de gave Hem steeds

beter te kennen en te begrijpen. En mogen wij ons niet beperken tot Hem ontvangen in het ogenblik van de communie. Hij blijft in de heilige Hostie en wacht daar voortdurend op ons. De aanbidding van de Heer in de Eucharistie heeft in Altötting een nieuwe plaats gevonden in de oude schatkamer. Maria en Jezus horen bij elkaar. Met haar willen wij met de Heer in gesprek blijven en zo leren Hem beter te ontvangen. Heilige Moeder van God, bid voor ons, zoals u in Kana voor het bruidspaar hebt gebeden. Leid ons tot Jezus – steeds opnieuw. Amen.

Benedictus XVI

© Copyright 2006 – Libreria Editrice Vaticana / R.-K. Kerkgenootschap in Nederland

Vertaling: dr. N. Stienstra